

Probeerdag Leerlijn Lezen en Schrijven

Thema Onze wereld

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Lezen en Schrijven	
Leshandleiding	4
Lees het zelf	
Leshandleiding	6
Voorleestijd	
Gesprekskaartjes	8
Printbladen Lezen en Schrijven	
Printblad Tekst	9
Printblad De titel	12
Printblad Mijn vakantie	13
Printbladen Voorleestijd	
De reis van Raaf en Papegaai	14
Bronnenoverzicht	20

Inleiding

Probeerdag

Welkom bij de Probeerdag! We wensen je veel plezier met het proberen van onze lessen.

Wat vind je in het pakket voor de Probeerdag?

- het onderdeel Lezen en Schrijven met de bijbehorende printbladen (45 minuten)
- het onderdeel Lees het zelf (30 minuten)
- het onderdeel Voorleestijd (30 minuten)

Je kunt deze onderdelen op één dag doen, maar natuurlijk ook verspreid over meerdere dagen.

Wat heb je nodig?

- dit lespakket met printbladen
- een (zelfgekozen) leesboek voor elk kind
- eventueel het boek *De reis van Raaf en Papegaai* van Li Lefébure, maar er is ook een printblad beschikbaar

Veel succes!

De oma van mijn oma van mijn oma

Benodigheden

Leerkracht: digibord met de schrijftipvideo van Li Lefébure, wereldkaart

Leerlingen: printbladenset, pen of potlood

Lesdoel

Kennis: leren over vriendschap

Schrijfvaardigheid: oefenen met het geloofwaardig beschrijven van een goede vriendschap

Tekst: leren over wat verzonnen is en echt binnen een verhaal

1. Introductie (5 min.)

- Vertel dat jullie de komende les gaan werken met het thema 'Onze wereld'. Jullie gaan een tekst lezen over het thema, opdrachten maken en zelf schrijven.
- Stel de leerlingen de volgende vragen:
 - Welke landen ken je allemaal?
 - Waar ken je ze van?
 - Wat heb je erover gehoord, of wat heb je daar gezien of gedaan?
 - Zijn deze landen dichtbij of juist ver weg?
- Laat op de wereldkaart zien waar deze landen liggen.

2. Voorkennis (5 min.)

- Geef uitleg over de begrippen die in de tekst voorkomen:
 - Waterpomp: een pomp die water naar boven brengt uit de grond.
 - Wolkenkrabber: bijzonder hoge gebouwen, die de wolken lijken te raken.
- Laat op een wereldkaart zien waar China, Brugge en Volendam liggen.
- Vraag of de leerlingen hun opa kennen. Heeft hij weleens verteld over zijn eigen opa? Of zelfs over de opa van zijn opa? Zijn er leerlingen die iets over deze familieleden weten?

3. Lezen (10 min.)

- **Deel de printbladenset uit.**
- **Vertel dat jij een fragment gaat voorlezen uit het boek *De oma van mijn oma van mijn oma. Hoe het leven vroeger was* van Marc ter Horst en dat de leerlingen mee kunnen lezen op het printblad.**

4. Leg eens uit (10 min.)

- Vertel de leerlingen dat ze de titel van de tekst gaan onderzoeken door het printblad in te vullen.
- Loop het printblad kort door. Eerst tekenen de leerlingen de drie zinnen van de titel in drie vakantiefoto's. Daarna bedenken ze een andere titel voor de tekst.
- Verdeel de klas in duo's en laat ze elkaars printblad bespreken.
- Sluit de opdracht af met een klassikale nabespreking van het printblad. Laat een aantal duo's aan het woord.

5. Schrijftip (5 min.)

- Vertel dat schrijvers vergelijkingen in hun verhalen gebruiken, zodat lezers meteen een beeld in hun hoofd krijgen tijdens het lezen. Kinderboeken-schrijver Li Lefébure geeft in haar video een tip hoe je dingen kunt vergelijken als je schrijft.
- Bekijk de video op het digibord.

6. Schrijven (20 min.)

- Vertel dat de leerlingen gaan oefenen met vergelijkingen. Hiervoor gaan ze schrijven over hun omgeving thuis en hun omgeving op vakantie (een andere plek dan thuis).
- Deel het printblad *Mijn vakantie* uit.
- **Noteer** de volgende stappen op het bord:
 - Stap 1: kies een vakantie/plek uit om over te schrijven.

- Stap 2: bedenk alle dingen die op die plek anders waren dan thuis.
- Stap 3: bedenk woorden waarmee de lezer echt voor zich kan zien hoe het er op beide plekken uitziet.
- Laat de leerlingen de vragen op het printblad beantwoorden en het verhaal schrijven.

5. Afsluiting (5 min.)

- Sluit de opdracht af met een klassikale nabespreking, waarbij je een aantal leerlingen vraagt om hun tekst voor te lezen.
- Geef feedback over de mate waarin het duidelijk is geworden wat de verschillen zijn en hoe ze een beeld hebben weten te geven van de omgeving.

Zelfstandig lezen

Benodigheden leerkracht

geen

Benodigheden leerlingen

leesboek, eventueel een reserveleesboek

1. Voorbereiding

Dit is een voorbeeld van een Lees-het-zelfles. In de aanpak van De Schoolschrijver lezen leerlingen acht weken lang in zelfgekozen boeken over het thema. Voor deze les is het niet nodig dat de boeken over één thema gaan. Ter voorbereiding is het nodig dat elke leerling bezig is in een (zelfgekozen) leesboek. Het kan ook dat ze in deze les beginnen in het leesboek.

2. Introductie (5 minuten)

- Vertel de leerlingen dat je iets wil vertellen over een boek vol kleine verhalen, strips en tekeningen. Het is echt een boek voor kinderen die van bijzondere boeken vol fantasie houden. Het heet: *Van Aap tot Zip*.
- Vertel dat het boek geschreven is door Wim Hofman, die ook alle afbeeldingen in het boek heeft gemaakt. Meestal schrijft een schrijver een boek en maakt een illustrator daar de plaatjes bij. Wim Hofman is dus schrijver én illustrator.
- Laat na afloop van het voorlezen zien hoe je de leesstrategie voorspellen toepast, door je hardop af te vragen wat er aan de hand is en hoe het verhaal verder gaat. Bijvoorbeeld: 'Ja, wat gebeurt er nu? Ik denk dat er snel hulp moet komen voor Zip. Hopelijk komt er een boot langs en wordt hij uit het water gehaald. Of misschien blijft zijn raket wel drijven en kan hij die als vlot gebruiken.'
- Lees het fragment voor:

*Zip zat in zijn raket.
Hij vloog door de ruimte.
Hij zag de witte bal van de zon
En van de maan en Mars en Pluto.
En nog een blauwe bol.
Dat was de aarde.
Daar wou hij heen.
Zip vloog door een wolk
En viel in de zee.
'Ik ben er al,' zei hij.
Dat ging vlug, zeg!
Maar wat nu?*

Het fragment gaat verder op de volgende bladzijde.

Zip deed de deur open

En stapte uit.

Hij zakte in het water.

'Ik kan niet staan!' riep hij.

'Help! Wat gebeurt er?'

Uit: *Van Aap tot Zip*, Wim Hofman, Querido, p. 50-51

- Vraag de leerlingen om tijdens het lezen van hun eigen boek op te letten hoe ze denken dat hun boek verdergaat.

3. Lezen (20 minuten)

- Laat de leerlingen zelfstandig en stil lezen.
- Ondersteun leerlingen die dat nodig hebben, bijvoorbeeld door te kijken of het boek dat ze hebben gekozen geschikt is.

4. Afsluiting (5 minuten)

- Vraag de leerlingen klassikaal hoe het lezen is gegaan en ga kort in op hun ervaringen.
- Vraag de leerlingen om in tweetallen de volgende leesvraag te bespreken: hoe denk je dat jouw boek verdergaat?
- Vertel hoe jij weleens probeert om het einde van een boek of film te voorspellen. Heb je het vaak goed of word je vaak verrast? Vind je het leuk om het goed geraden te hebben of wordt een boek of film juist leuker als je het einde niet hebt zien aankomen?

Voorleestijd: De reis van Raaf en papegaai

Benodigheden leerkracht

Het boek *De reis van Raaf en Papegaai* van Li Lefébure, of de printbladen met de tekst van Raaf en papegaai

Benodigheden leerlingen

geen

Voorleestijd

In het onderdeel Voorleestijd lees je dagelijks voor uit een boek over het thema. Met behulp van gesprekskaartjes voer je gesprekken over het boek. In het probeerpakket lees je een stuk voor uit *De reis van Raaf en papegaai*. Daar voer je een gesprek over.

Gesprek

Lees het fragment voor van de printbladen. Voer daarna een kort gesprek over het boek met behulp van onderstaande vragen. Lees daarna eventueel het hele boek voor of laat leerlingen het boek zelfstandig lezen.

- Raaf voelt zijn veren tintelen en de lucht knetteren, omdat hij op reis gaat. Herken je dat gevoel? Jij hebt natuurlijk geen veren. Hoe zou jij het omschrijven? Wanneer heb je dat gevoel? *(Mogelijke voorbeelden: vlak voor je verjaardag, of voordat je op vakantie gaat, of voordat je gaat logeren, vlak voor Sinterklaas, et cetera.)*
- Papegaai is voorzichtig en vraagt zich af of ze het paradijs wel kunnen vinden. Raaf heeft vooral zin in het avontuur. Ben jij meer zoals Raaf, of als Papegaai? Is het beter om als Raaf te zijn, of zoals Papegaai? *(Mogelijke input: een beetje van allebei is goed. Het is leuk om avonturen op te zoeken, en het kan handig zijn om van tevoren goed na te denken over wat er kan gebeuren. Alles heeft voor- en nadelen!)*
- Papegaai en Raaf komen een windhoos tegen. Papegaai is kwijt, Raaf maakt zich grote zorgen. Hij wordt er helemaal misselijk van. Ben jij wel eens iemand even kwijtgeraakt? Hoe voelde je je toen? Hoe heb je die persoon toen weer gevonden?

Printblad Tekst

Fragment uit *De oma van de oma van mijn oma*

Uit

De oma van de oma van mijn oma. Hoe het leven vroeger was, Marc ter Horst, Gottmer, p. 84-85 (ISBN 9789025773366)

Mijn opa ging op vakantie naar China

De opa van mijn opa ging op vakantie naar

Volendam

**De opa van de opa van mijn opa ging niet op
vakantie**

Wij wonen in een van de rijkste landen van de wereld. De armste mensen bij ons zijn een stuk rijker dan de arme mensen in bijna alle andere landen. (...)

Een eeuw geleden ging bijna niemand op vakantie. Als ze al gingen, dan gingen ze misschien één dagje naar het strand of naar het bos. En dat kon eigenlijk alleen als je op kantoor of op school werkte. Maar de meeste mensen

werkten in de fabriek of op de boerderij. Zij hadden geen geld en geen tijd om op vakantie te gaan.

Na de Tweede Wereldoorlog kregen mensen steeds meer geld en vrije tijd. Dankzij nieuwe machines werkten minder mensen in fabrieken en op het land. Veel mensen kochten een eigen auto en later konden ze zelfs vliegvakanties betalen.

(...)

Vooraf in verre landen is een vakantie ook een reis terug in de tijd. Meestal kom je aan op een vliegveld dat er nog heel modern uitziet. Met een taxi of trein rijd je naar het eerste hotel. Overal om je heen zie je wolkenkrabbers en neonreclame.

Maar als je verder door het land rijdt, zie je allemaal kleine stukjes uit ons eigen verleden. Oma's zonder tanden met een sigaret op de lip, paarden-wagens op modderige wegen, kinderen die water halen bij een pomp, opa's die als handtekening een kruisje zetten, vrouwen die de was doen in de rivier, oude mannen die hard werken op het land, dieren aan een ketting die optreden voor geld, kleine winkeltjes waar van alles

te koop is... En heel veel mensen die nog nooit op vakantie zijn geweest.

Nog niet zo lang geleden zag de wereld bij ons er ook zo uit. Maar in korte tijd is ons leven enorm veranderd. Overal ter wereld zijn die veranderingen gaande. Op de ene plek gaat het wat sneller dan op de andere. De arme landen van vroeger zijn de rijke landen van nu. Hopelijk zijn er over vijftig jaar geen arme landen meer over. Dan komen toeristen van over de hele wereld naar Brugge en Volendam.

Printblad De titel

Onderzoek de titel van de tekst.

Mijn opa ging op vakantie naar China

De opa van mijn opa ging op vakantie naar Volendam

De opa van de opa van mijn opa ging niet op vakantie

Teken van iedere regel
in de titel de vakantie-
foto.

Bedenk een andere titel voor de tekst.

Printblad Mijn vakantie

Schrijf en vergelijk over jouw vakantie.

Ik schrijf over mijn vakantie naar:

Dingen die anders waren dan thuis:

.....

Mijn verhaal:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

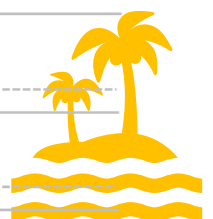
.....

.....

.....

.....

.....

Printblad De reis van Raaf en Papegaai

Uit

De reis van Raaf en Papegaai, Li Lefébure, Clavis, p. 7- 14 (ISBN 9789044825435)

Het paradijs

Alles zou anders worden. Raaf kon het voelen. In zijn veren, die leken te tintelen. Maar ook in de lucht. Die leek vandaag wel te knetteren. Warm. Heel bijzonder!

‘Het is zover!’ zei hij zachtjes voor zich uit. Hij keek nog even naar zijn boom.

Vannacht had hij geen oog dichtgedaan. Hij kon alleen maar denken aan de reis die hij zou gaan maken. Samen met zijn vriend Papegaai. Al dagen spraken ze erover. Sinds het bezoek van neef Kaketoe, elf dagen geleden. Uren had hij verteld hoe mooi het er was. Het was de meest fantastische plek op aarde. ‘Het Paradijs’ heette het.

‘Maar ... hoe wist je van het bestaan ervan?’ had Raaf gevraagd.

‘Pa-ra-dijs ... ’ kraste hij zacht. Het klonk mooi. Het leek zelfs alsof hij het woord kon proeven. Het smaakte zoet!

‘Niet’. Kaketoe haalde zijn vleugels op. Zijn grote gele kuif kwam omhoog. ‘Het was zo’n bewolkte dag. De zon wilde maar niet komen. En ik had net zo’n zin in zon. Toen ben ik zelf maar op pad gegaan. Op zoek naar de zon!’

‘En toen? Is het gelukt?’ De ogen van Papegaai werden groot. Hij hield zijn kop schuin.

De gele kuif van Kaketoe schudde omhoog en omlaag.

‘Natuurlijk is het gelukt,’ pochte hij. ‘Het was wél dagen vliegen. Mijn vleugels deden pijn. Mijn veren prikten. En ik had de ademhaling van een bejaarde vogel. Maar het was de moeite waard. Ik ben op heel veel mooie plekken geweest. En eenmaal daar ... De zon brandde mooier en warmer dan ooit. Maar dat was nog niet alles ... ’ Kaketoe pauzeerde even.

‘Wat? Vertel!’ Raaf stuiterde bijna op zijn tak.

'Het was er zo mooi. Adembenemend. De mooiste bomen. Alle soorten die je maar kunt bedenken. Ik werd meteen vriendelijk welkom geheten. Zulke aardige dieren. Ze boden me direct van alles aan. De allerheerlijkste heerlijkheden. En dat groeide daar gewoon in overvloed. Aan bomen, planten en struiken. Ik besloot meteen dat het mijn nieuwe plek zou worden! En dat wilde ik jullie vertellen,' lachte Kaketoe.

'Daarom ben ik nu hier.'

'Wauw!' Even had Raaf het gevoel dat hij er zelf was. Hij kon de warme zon op zijn veren voelen. Hij zag heerlijk fruit voor zich. Verrukkelijke insecten. Het leek zelfs of hij het kon ruiken.

Gisteren had Raaf aan Papegaai voorgesteld om het paradijs te gaan zoeken. Hij kon niet ophouden met wiebelen en krassen. En vanaf dat moment hadden ze aan niets anders meer kunnen denken. Ze droomden er hardop over. Buikpijn zouden ze krijgen van al dat lekkers. Ze zouden nooit meer natte veren hebben. En ze hadden samen besloten dat er vast nooit ruzie zou zijn.

'Zou het wel lukken?' had Papegaai nog even getwijfeld. 'We weten helemaal niet precies waar het is. Over de oceaan. Voorbij de woestijn. En ook nog eens voorbij de savanne. Dat zei neef Kaketoe. Maar of we dat kunnen vinden? Het klinkt wel heel erg ver weg.'

'Als neef Kaketoe het kan vinden, kunnen wij dat ook!' Raaf knikte stellig met zijn kop. Hij wilde de bezwaren niet horen. Papegaai was altijd zo voorzichtig. Het was toch juist geweldig! Ze zouden avonturen beleven. Die hadden ze in het bos al lang niet meer beleefd. Het spannendste was de geboorte van de drie jonge vosjes. En dat was alweer een jaar geleden.

'Ik heb wel lang geen bananen meer gegeten,' zei Papegaai.

'In het paradijs zijn ze in overvloed!' De opwinding gierde door Raafs lijf als een zwerm zwaluwen door de lucht.

'En mango's,' ging Papegaai verder. 'Dat lekkere, zachte, sappige vruchtvlees. Ver-ruk-ke-lijk!'

'Ik mis de zon!' Raaf rilde. Het had de hele dag geregend. Zijn verenpak voelde nat en klam.

'Ik ook. Ik heb het koud!' Papegaai hupte op en neer. Hij klapperde met zijn vleugels. Toen hadden ze elkaar aangekeken. En geknikt. Ze zouden het paradijs gaan zoeken. En neef Kaketoe verrassen.

Vandaag was het eindelijk zover. De dag van hun vertrek.

'Dag boom! Tot ... ' Tja, tot wanneer? Tot volgende maand? Tot over een halfjaar? Of misschien wel tot nooit. Raaf wist het zelf niet. Zou hij nog wel terugkomen? Een raar gevoel vulde zijn buik. Hopelijk vond hij in het paradijs ook zo'n mooie boom. Zo'n fijn huis. 'Dag geweldige boom!' Raaf spreidde zijn vleugels. Hij scheerde hoog de lucht in. Niet één keer meer keek hij om. Hij had nog maar één doel. Zo snel mogelijk zijn vriend ophalen. Het paradijs wachtte op hen.

Een wervelende wind

'Kijk, daar rent Haas!' Raaf scheerde tussen de bomen door.

'Dag Haas, tot ooit!' Haas riep iets wat Raaf niet kon horen.

Ach, wat maakte het ook uit.

'Misschien moeten we wel weken vliegen,' merkte papegaai op. 'Het zal de moeite waard zijn!' antwoordde Raaf. 'Dag Eekhoorn. We gaan op reis. Tot ziens!'

‘Wat als we het niet vinden? Misschien ligt het paradijs wel verstopt. In een grot of zo. Of het bestaat helemaal niet,’ hield Papegaai vol.

‘Wat?’ Raaf hoorde zijn eigen boosheid. Nijdig versnelde hij zijn vleugelslag. Wat zeurde Papegaai nou? ‘Natuurlijk bestaat het paradijs. Je hebt het toch zelf gehoord. Van neef.’ ‘Misschien heeft hij overdreven. Je kent neef toch!’ hijgde Papegaai, die nu vlak achter Raaf vloog.

‘Nee!’ Vastbesloten vloog Raaf door. ‘Het paradijs bestaat. En we zullen het vinden ook!’ Hij keek even over zijn vleugel naar zijn vriend. ‘Kom, Papegaai. Dit wordt een groot avontuur! We gaan onze buiken rond eten. En stel je eens voor ... nooit meer natte veren.’ Opwinding borrelde in het lijf van Raaf.

‘Het gaat onweten!’ De stem van Papegaai trilde. ‘Wat doen we als het gaat donderen en bliksemen?’

‘Het zal wel meevallen,’ antwoordde Raaf terwijl hij naar de lucht keek. Maar Papegaai had gelijk. De hemel was net zo grijs geworden als het gegrauw van zijn vriend. En hij zag al een bliksemschicht. Raaf kwam nauwelijks vooruit. Verdorie! Ze moesten schuilen. En snel!

‘En als ...’

De woorden van Papegaai ebden weg. Plotseling leek het alsof Raaf opgetild werd. Hij had al zijn kracht nodig om vooruit te komen. Bladeren en takken vlogen vlak langs hem. Gebulder vulde zijn oren. Een onweerswolk hing dreigend boven hem.

‘We moeten wegwezen, Papegaai!’ Raaf hoorde zijn eigen woorden nauwelijks, zo hard raasde de wind om hem heen.

‘Papegaai ...’ Hij wilde over zijn vleugel kijken waar

Papegaai bleef. Het lukte niet. Het leek wel of zijn kop vastzat. Raaf worstelde tegen de windstroom. De donder en bliksem bulderde door de lucht. Wat vloog daar langs hem heen? Het leek wel een hele struik. Het gevecht van Raaf met de wind leek uren te duren. Hij wilde het al bijna opgeven. En zich laten meevoeren met de wind. Maar toen was het ineens stil. Verward keek hij om zich heen. Waar was hij? De wind had hem een eind noordwaarts geduwd. In de verte kon hij nog net een donkergrijze kolk zien. Die leek wel te dansen op de maat van de wind. Waar was Papegaai? Hij zou toch niet ...? Wild keek Raaf om zich heen. Het voelde of zijn bloed in ijs veranderd was. Hij kon niet meer bewegen. Waar was zijn vriend? 'PA-PE-GA-HAAAAI????' Zo snel hij kon, begon hij te vliegen. Achter de zwierende kolk aan. Zijn vleugels deden pijn. En hij kreeg bijna geen lucht. Maar hij moest bij die kolk komen en Papegaai vinden. Maar hoe hard Raaf ook vloog, het lukte niet. Hij kon de kolk niet bijhouden. Voor hij het wist, was die verdwenen.

Hijgend ging Raaf op een tak zitten. De boom bewoog. Of leek het maar zo? Alles draaide. De lucht leek als een deken boven op hem te vallen. Piepend kwam de adem uit zijn snavel. Het voelde alsof zijn veren elk moment een voor een konden uitvallen. Hij moest zijn beste vriend vinden. Zodat ze hun reis konden hervatten. Maar waar kon hij zijn? In gedachten zag hij weer dat grijze gevaarte. Hij had zoiets nooit eerder gezien. Prachtig en angstwekkend tegelijk. Als Papegaai maar niet ... Nee! Stellig schudde Raaf zijn kop en spreidde zijn vleugels.

'Papegaai ...?' Raaf vloog over de boomtoppen. Af en toe dook hij naar beneden en keek rond. Maar geen spoor

van Papegaai. Wel heel veel afgewaaide takken en bladeren. Hij had zelfs een omgewaaide beuk gezien. Raaf voelde steken in zijn buik. Ze prikten en voelden rottig.

Toen zag Raaf het snuitje van Konijn. Het stak een klein stukje uit zijn hol. Hij keek bang. 'Heb jij Papegaai gezien?' Vroeg Raaf. Maar Konijn schoot alweer zijn hol in.

Het had een prachtige dag moeten worden, dacht Raaf. Hij keek naar de lucht. Die was nu lichtgrijs. De storm zag je alleen nog maar op de grond. In de vorm van takken en bladeren. De bosbodem was ermee bezaaid. Vos was druk bezig met een berg takken. Het leek wel of hij groef. 'Vos, heb je Papegaai gezien?' vroeg Raaf weer.

Maar wat was dat? Raaf zag iets liggen tussen de takken. Dat was toch niet kleine Vos? Hij leek wel dood! Met zijn bek vol takken keek Vos heel even naar boven. Raaf durfde niets meer te vragen. Voorzichtig pakte Vos kleine Vos in zijn bek.

Papegaai? Misschien was Papegaai ook ... Nee. Zijn vriend was veilig! Verdorie! En ze zouden zo hun reis hervatten. Zijn veren tintelden. Raaf had er zo naar uit gekeken. Zou hij alleen gaan? Nee! Niet zonder Papegaai. Maar wat als hij hem nou niet kon vinden?

Ineens zag Raaf iets vreemds. Iets gekleurds tussen de takken en bladeren. Iets wat er niet hoorde. Vliegensvlug scheerde hij omlaag. Zijn adem stakte. Een veer. Daar lag een veer van Papegaai. Een rode. En een eindje verderop lag er nog een. Een groene. Raaf voelde zijn lijf trillen. 'Papegaai?' Hij wilde schreeuwen. Maar er kwam alleen gepiep uit zijn snavel. Zijn vriend was meegesleurd. Door die vervloekte kolk. Kaalgeplukt. Mishandeld. En dat allemaal door de wind. Raaf voelde in zijn buik iets omhoog komen. De bessen en wormen die hij vanmorgen gegeten had.

Bronnenoverzicht

Lezen en Schrijven

- Printblad Tekst: *De oma van de oma van mijn oma. Hoe het leven vroeger was*, Marc ter Horst, Gottmer, p. 84-85 (ISBN 9789025773366)

Lees het zelf

- *Van Aap tot Zip*, Wim Hofman, Querido, p. 50-51 (ISBN 9789045116280)

Voorleestijd

- *De reis van Raafen Papegaai*, Li Lefébure, Clavis, p. 7-14 (ISBN 9789044825435)